

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
18 Iuliu st. v.
30 Iuliu st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 29.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Elmira.

— Roman original. —

(Urmare.)

Dar odată întâmplarea noroci pe Tasilo. El se preumbla singur cu Signora în grădina ce încungiuă locuința ei.

Ei ședură pe o bancă, în dosul acesteia o statuă albă ascundea pe Stîrcea cufundat în o cetire interesantă.

Tasilo în dorul seu ar fi cădut de o miă de ori la picioarele Signorei, dacă ea nu-l opriă cu desgust.

— La teatru iubesc așa ceva, în realitate me scârbește, — dîse ea cercând cu ochii pe Elmira ce totdeauna se află în apropierea ei.

Ghicindu-i el intențiunea, o rogă ca numai acum să-l crute de odioasă conversătore...

— Odiosă, și pentru ce?

— Pentru că e nedemnă de a fi lângă dta!

— Me simțiam obosită și conversătoreă acēsta m'a înveselit.

— Ești nobilă ca totdeauna! — esclamă el sărutând mîneca vestmîntului ei. Dar devoțiune sufletescă nu găsești la o ființă, în care s'a împedecat ori-cine.

— Signor Petrarski! — strigă asprită, — nime nu a cutezat...

— Pardon! nu la dta. O cunosc din vremea trecută de mult, — răspuse el cu suris frivol.

— Atunci sē-mi spui tot! — demândă glasul ei.

Ceea ce a povestit el, nu a stricat voia Signorei, dar a iritat în mare grad pe Stîrcea. Nu se mișcă din fatala poziție, îș propuse însă a cercă adevărul. De eră prē nobil pentru a invidiă fericirea lui Tasilo. El boldiă obrăznicia cu care acela călcă onōrea conversătorei.

El îș propuse a restitui onōrea fetei, se informă dăra despre iraiul Elmirei, atunci merse la Tasilo care susținū cu aroganță, că va deslarvā conversătoreă, ca pe una ce vēslise prin oceanul tuturor patimilor. Nici că se miră cum de găsi în dl Stîrcea un apērător atât de harnic...

Asta insultă fu pentru rivalul seu mai mult decăt un ciomag.

— De nu ești și laș precum ești un infam desonorător, vei șei sē me alți mîne în „cotul luncei” pentru a schimbā niște glōnte, — dîse Stîrcea cu demnitate.

La timpul fiesat duelanții și secundanții se presințară la locul indicat.

Salutările fuseră scurte, se măsură apoi distanța,

iēr unul din domni încercă pentru ultima dată a-i împăcă. Îndesert. Adversarii se postară la locul lor.

Când unul din secundanți dete signalul, se zări o trăsură care se apropiă iute. Signora fēlfăiă o mărămă în semn de așteptare.

Viola sări din trăsură ajutând dnei Petrarski a scobori. Nenorocita mamă cădū la peptul fiului ei. Ceialalți se retraseră, căci după aceste, duelul nu se putea ține.

Un pătrar de cēs trecū și Tasilo ținea încă pe mama sa, în a cărei șoptiri se amestecau suspine dureroase. Ea nu șciū de duel, până ce nu intră în dormitorul fiului și află acolo adiol lui. În cumplita secundă gāndi, că vr'un act de jaluzie eră motivul; deci alergă la Signora după desluciri.

Signora refuză ori ce amestecare pripită, când intră ēnsuș Petrarski, strigând în un resuflu, că e o aventurieră, un demon seducător ce-i inebunise fiul spre a-și câștigă o poziție și un nume mare!

Ca tigroica rănită, Viola s'ar fi aruncat sē-l ucidă, așa eră de iritată. Tremurând, abiă se reținū, făcēndu-le sēmna o urmă în ochilie pe a cărei pārete alb eră o cadră acoperită de crep negru. Cu māni reci trase vēlul, în golul lui remase icōna unei femei nespūs de frumoase.

Petrarski repăsi cu spaimă de mōrte.

— O cunoșci dle Ars-ki ori Petrarski? — strigă Viola cu glas din mormēnt. Șci dară cine sūnt? Nici satan, nici seducătore, ci fēta acestei nenorocite, căreia jurasem sē o resbun!

— Mārghiōra! — răcni el, ca eșind din minți, iēr Signora arētāndu-i ușa, grābi a scăpā pe nenorocitul fiu al unei mai nenorocite soții.

Stîrcea aruncă arma, iēr Tasilo sguduit în temelia fluturosului seu temperament, i fāgādui o satisfacție drēptă.

Ajuns cu mama sa acasă, ordonă a se pune tōte la cale pentru o călătorie mai lungă.

— Și asta? — se întrebă Petrarski din etagiul de sus, vēdēnd cu ce grābire se esecută ordinele.

— Mōrții îș resbună cumplit! — răcni el, apucānd un revolver, pe care-l descārcă 'n capul seu. El pieă pe padiment și muri.

Mama și fiul se priviră incremențiți, apoi nenorocita femeie leșină cădēnd mai tot așa mōrtă, ca soțul ce îș curmā viēta prin o sinucidere.

IV.

Sensițiunea produsă se scurse așa de repede. într'un mod așa de tăinuit, încāt Elmira le ghici mair mult din fisioniile Signorei și-a lui Stîrcea.

Multă vreme se muștră ea, că de ce nu abdice postul, când Signora se aruncă în vârtejul social?

Signora nu-i tulbură amara tăcere, dar ne mai primind cârdul adoratorilor, își puse stafagiul de pictură, trăgând pe alta pânză conturile unui tablou alegoric. Apoi ordonă să i se aducă „Vultur” înșelat. Peste câteva minute porni.

Pe urma ei se luă Stîrcea, aflându-o cum siliă animalul a sări largele șanțuri săpate de ostași ce mănervrau în fie-care an pe acele hotare.

— Pe lege! — i dîse el, — dîta ești cea mai curagiosă creatură ce am cunoscut!

— Me închin fălôsă! Măne am să fac o bravură și mai mare! O să fie superb!

Stîrcea se spăria:

— Făgăduiește-mi, că în nebuna săritură vei gândi, că te-am admoniat!

— Bine, — răspuse ea surîdînd.

În demineța următoare ea își realiză planul. Dar vai! animalul poticnindu-se asvîrli călăreța mai mulți stîngeni peste petritele imprășciate.

În căderea sa ea auzi un strigăt de cătră păduriță. Era Stîrcea.

O găsi cu ochii deschiși, dar incapabilă d'a se mișca. Până la coliba cea mai de aproape o duse el în brațe, trimițînd îndată după medicul băilor.

Viola surise vîdînd medicul, căci nu o dorea nimica. O țepenire în spinare, și o oboselă eră tot ce simțea.

Medicul însă măcăi trist, căci starea ei i însuflă jale. I recomandă linișce, și ori cum stărui să rămână pe loc, ea se ceru acasă.

Stîrcea o ținu pe genunchi, veghiînd ca de un copil. Cu totă scuturătura trăsorei, ea adormi, deșteptîndu-se numai în cabinetul ei.

— Cum ți-i? — întrebă Elmira și Stîrcea.

— Sînt obosită... obosită, — răspuse adormind de nou.

Cătră amedii își deschise ochii indoioși. Nu se putu scula. Prindînd mîna Elmirei, chemă și pe Stîrcea mai aproape.

— Am să ve fac o spovedire, — începî ea, — ca să me judecați atunci când nu voi mai fi aici...

— Nu vorbi așa oh! nu vorbi așa, — strigă Stîrcea ingenunchiat pe tapetul unde se lăsase una din bogatele ei chici.

— Lasă, amicul meu! E lungă viața mea, și multe-s suferințele ce am pățit. — dîse ea proptindu-se de perinele dela spate, apoi începî astfel:

„Până la cruda vîrstă, unde strebate memoria mea, locuiam în o casă foarte împodobită și cu mulți servitori. Aveam o mamă bună. Ori când me găsiă, își puneă sîrutările pe ochii și buzele mele, și nici odată nu adormiam, până ce nu rostiam după ea o rogăciune. Din când în când veniă cu un bărbat frumos ca ea, învățîndu-me a-l iubi, căci imi este tată. Nu știu de ce, dar totdeauna mi se stringea inima, și plîngeam la vederea lui.

„Dela o vreme el nu se mai arătă. Dar ea veniă mai adese și totdeauna plîngea stringîndu-me la sine.

„Pré cruda de a-i înțelege durerea, aveam instinctul, că sumețul bărbat este vina suferării sale. O întrebai despre el, dar în loc de răspuns, ea me sărută cu șirîie de lacrimi. Asta se repetase de atâtea ori, încât prinsei ură contra lui și nu me mai înduplecară a-l numi „tată”.

„Eram cam de cinci ani, când în tăcerea nopții me deșteptară din somn. Mama eră lângă patul meu, grăbită a me îmbrăca. Me înspăimîntai de albăta obrazilor ei; ea însă me linișci, că plecăm la alte locuri, cu omeni mai buni.

„Eșind pe o ușe din dos, ne așteptă o trăsură acoperită. Bieta mamă me sui, și urmîndu-mi, trase perdelele, încât se făcu întuneric de tot.

„Cum am călătorit și unde, nu mai știu. Mi-a rămas însă în minte, că dîle întregi am călătorit, oprind apoi la marginea sgomotoasă a unui oraș; o cabrioletă ne conduse la un otel postat după o păduriță de mirți și odeandrii.

„Vre-o doi ani am trăit retrase, mama plîngea mult, și me instruă în cetit și scris. De o întrebam de cauza durerii, me luă la pept, cu mu ta sa, des-pereare.

„Cu încetul băgai de sîema, că ea nu mai pîrtă petrii scilpicioase la grumaz, ier unele din mobile înce-pură a peri. Atunci pricepui, că ni se schimbă sîrtea, după cum schimbaram și noi luminosa locuință, cu alta mai mică și seracă. Mămile mamei ce reversau odinioră raze din giuvaerele lor, acum prinseră a lucra; eu însă-mi umblam la școlă cu niște fetețe desculțe ce vorbiau o limbă străină, limba lui Dante, pe care o 'nvățai și eu curînd.

„De aci 'ncolo învățai a cunoșce lipsele, munca mamei abia acoperiă neajunsurile mai mari. Lucră cu sîptemănilă pentru niște monede merunte; lucră adese flămîndă. Așa implinii eu al decelea an, când mama începî a ieși dimineța, și se reîntorcea sîra cu parale. Nu șciam cărările ei, o găsiam însă abătută, tușind și încă frumoasă în palorea feței, și cu pîrul negru pus ca o corônă. Nu înțelegeam neastîmpêrul cu care me rugă să rămîn în chilie, și să nu vorbesc cu nime în absența ei. Se superă forte spunîndu-i, că un domn ceru să deschid feresta ca să audă mai bine cîntarea mea. Îș recăpătă linișcea numai după ce veni bîtrînul, oferindu-se a me instruă în cîntare.

„Nu pot plăti! — răspuse ea rușinîndu-se de serăcie.

„Domnul surise ca un părinte, invoîndu-se a me învăț a gratuit, numai ca să nu se pîrdă un talent ce descoperi în mine.

„Începui a studiă, cîntam școlă; buna mamă plîngea intreruptă de tusă. Deveni mare, afară de cîntul aveam inclinare și pentru pictură. În asta me îndreptă ea și eram răpîtă când sub degetele ei strîveții inflo-riau cele mai admirabile regiuni.

„Angagiată la un teatru mai mic, pornii a cîștigă și eu, când ea se bolnăvi vesteșind cu încetul. Îngrozită reveniam acasă găsindu-o tot mai slabă și tot mai topită. O auzii odată vîietîndu-se bîtrînului meu învățator, că nu ar muri greu, știindu-me sub scutul unui prieten adevărat. El o linișci asigurîndu-o de pîrintesca lui iubire, ier ea i multămi călduros. Mai multe dîle după asta se ocupă scriînd, apoi, devenind mai sfîrșită, chiar la al 15-le an al meu imi dase un pachet cerînd să jor că voi urmă în toate povețele ei.

„Înecată de plîns, făcui, și tot atunci cu mînile pe capul meu își închise ochii și muri!

„Trecînd eu la bîtrînul protector, acela me învrednici prin lege de numele seu nobil. Studiînd și portîndu-i mica economie, cetii tristețe remășițe ale mamei. Istoria i-a fost ca a multora, începînd cu amor și sfîrșind cu amăgire.

„Ca fîta mai mare a unui boer din Moldova, dînsa eră făgăduită vîrului ei, om bun dar de fire mîrginită. După multe întîlbi cu niște străini frun-tași, ea făcu cunoșcința baronului Arski, despre care se susținea că poșede moșii întinse în Austria.

„Tiner ca și ea, plin de ideale surîdînd, prin-seră iubire unul de altul, și știînd că nu vor primi învoirea boerului, Arski propuse a trece în altă țera și a se cunună. După multe șovăiri ale ei, învinse amo-

rul. Travestiți trecură granița, în sătuțul dintăi un preot cărunt binecuvântă legătura lor.

„Nu se opriră la moșiile lui, ci la Paris unde dar-nicia tinărului baron deschise un rai soției sale. Frum-seța ei fu fenomenală, și mulți invidiau pe Arski pen-tru adorarea cu care îl urmă ea ori unde.

„Doi ani după nașcerea mea a fost fericirea ei netulburată... dar de atunci soțul începuse să absenteze din cauza unor călătorii tăluate, din cari se întorcea rece și posomorit.

„După o absență de mai multe luni, ea îl aștepta ieră cu dor și suflet deschis. El reveni, dar nu singur, ci cu un străin pe care îl presintă ca banchierul X. Și tot cu el veni de aci încolo, de și ea îl rogase a nu mai face acesta.

„Când veni el odată singur, rămânând mai mult și petrecând ca în vremurile antăului amor. Ea cu raiul în pept i aduse fetița, el cu spatele întors i dădu să înțelegă, că finanțele lui nu mai suportă podobe-le lucușoase cu cari se obicinuisse ea.

„Oh! ea le-ar fi aruncat de mult. Ce-i trebuiau, când sorele vieții sale eră departe? Lucră bucuros pen-tru pânea dîlnică, numai să fie tot lângă el.

„Ierăș rise el, și ierăș se posomori. Apoi lăudând grațiile ei, i spuse, că inebuni cu totul pe banchirul X. Ea întrerupse uritul discurs; el deveni mai lăudă-ros și mai nerușinat. Ea se clătina pe loc, el cu ci-nism perfect i spuse, că asta revedere e ultima, căci atât ea, cât și casa trecură în proprietatea ban-cariului.

„Ea i cădu la piciore, conjurându-l a nu glumi așa crud, torturându-și așa de cumplit soția, mama fe-țiței sale...

„— Soție? — întrebă el, — cine ne-a cununat? Servitorul meu. Îmi vei iertă acesta comedie. Eră uni-cul mijloc de a-ți calma scrupuloasele bocituri...

„În acea noapte mama părăsi dimpreună cu mine țera în care i se sdrobi inima. În Neapolea opri cu mörtea în pept. Suferința sufletescă și amarul serăciei o omoriau, de nu eră mai înrădăcinată în ea mă-mescă.

„Cu frumseța ei plastică stătut sculptorilor ca mo-del, până se apropiă mörtea și me încredă bătrânului invetător.

„Când cetii hărțile ei, aveam ore-care renume; bărbați de frunte nu se sfiau a me adora. Atunci trăs-nită de tristețe pățanii ale mamei, prinsei ură asupra tuturor bărbaților, prefăcându-me în aceea ce sînt.

„Me slăviau ca pe un ânger din ceriu, eu ca de-mon i torturam. O jertfă îmi eră fieșce-care din ei, spre a resbună pe nenorocita mea mamă. Am sfărîmat cre-dințe, batjocuriam altare, până după aceea sēră a lui Rossini, când primii cartea cu numele: Stircea.

„Întrebai atunci de patria dtale, de Moldova unde zăcuse lēgănul mamei. În culmea triumfului abdisei teatrului, ca să ocolesc cu un prieten lumea, spre a găsi ticălosul om ce seduse atât de mișeșce o ființă nevinovată.

„Din întēmplare aflai între cunoșcutii Elmirei por-tretul lui Tasilo, ce sēmēnă de minune cu acel ce-mi lāsase mama în hărțile ei.

„— Ce a urmat șciți, pseudonimul Arski și pro-prietarul Petrarski sînt o ființă cu ticălosul înșelător! — încheiă Signora cu oboselă.

Elmira iș șterse lacrimile, ier Stircea se înclină întrebând: „Ți-i mai bine?”

Pacienta tăcu, dar apoi i luă mână șoptind: Iertă!

— Violă! — rosti el strebătut, — nu tu, ci eu trebuie se cer iertare; te-am judecat de multe ori ne-drept.

— Sē ne desamăgim prietenul meu, — dise-ea cu resignare. Ai meritat iubire, dar sörtea acelei mame iubite mi-a înădușit ori ce alt simțiment, afară de res-bunarea. Scriptura spune: „Resbunarea e a Domnului” și pentru acesta călcare chiemându-me vecia, asupra ta și-a Elmirei întore privirea-mi durerōsă, ca cel din ur-mă adio!

— Oh! scumpa mea martiră! — esclamă Stircea sărutându-i mările albe și așternând cu dragoste măn-drul cap pe peptul seu.

Cu ochii spre el, ier cu stînga ținend pe Elmira, fața i înrumeni, pleōpele se slobođiră încet, și Viola de St. Louis adormi blandă și împăcată.

Mörtea veni în o clipă fericită, după cum do-rise ea!

V.

De trei ori trecuse vēră peste simplul monument ce se boltiă asupra remășițelor artistei, și neveședit trăia suvenirul ei în sufletul Elmirei. Lăcrimă ori când zăriă admirabilul portret al Violei, ce-l comandase Stir-cea la un pictor vestit.

Vila din movila parcului iș păstră caracterul idi-lic și acum după ce trecu cu tōte ale sale în moșteni-rea Elmirei. În salonul de cură și pe aleele umbrō-e gemea mulțimea oșpeților. Dintre ei unii erau cunos-cuți, de exemplu Marta ce vējăia în rară eleganță.

Elmira o încungiură cu voia, pentru a nu dez-teptă durerea ce-i săpase atacând ce avea mai prețios, onōrea.

Gustul Elmirei se distrăgea cu damele ce an pe an se încvartirau sub acoperișul ei. Erău mame ce nu cercetau bările din lucș, ci pentru a-ș restaură sănēta-tea lor sēu a copilor pătimași.

Și iubiții ei o imbucurau adese, prezența lor for-mă cea mai veselă sērbătore pentru ea. Iancu iș ter-minase studiarea, ier Lia ca nevastica unui invetător harnic alergă după mica-i copilă ce se jocă de as-cunsul, cu „tata moș”.

Neperitor tesaur de simțimente iș aduse Elmira din calea pulberōsă a vieții, mai neperitōre fu amin-tirea lui!

Câte nu trecură de atunci, câte nu se schimbāră cu bine și rēu, cu veselii și superări de mörte? Pērul castan se mestecă cu fire arginție; anii o înșirau în urgisita companie a fetelor bētrane, ce în nōpiea de Sânt-Văsiu au să frece turnul bisericelor părăsire.

Însē chipul ei nu eră sbērcit, ci de o limpede se-riositate. Senină frunzăriă diuariul, și sprintenă se sculă când lătratul lui Hector anuciă pe câte un străin.

Cu puține dīle înainte arse antăul otel, silind oș-peții a-ș căută adăpost care în cotro. Și la Elmira veni unul desperat și rogător.

Numai o chilie eră golă, și acolo introduse el o damă al cărei exterior se ascundea în întunericul șerei.

El nu remase cu ea, de și păreau legați prin iu-bire ori înrudire. Ea trăia pentru sine, și curiositatea Elmirei nu o conturbă, de și nu-i părea necunoscută figura ce se preumblă la brațul străinului numai când alții gustau odihnă.

Sēptēmāni trecură când vēntul aduse cuverta unei epistole, cu adresa: „Dnei Marta Dărăvescu”.

Elmira o redică, neșciind cum veni petecul scris în grădină. De atunci însē iș încordă atențiunea spre noua ei închiriată.

Ochii o convinseră, că e Marta, acea Marta care prin flēc o pētă așa rēu. Eră asta o întēmplare, ori numai capriciul ursitei? Ce făcea Marta, și cine eră bărbatul cu ea? Sē schimbase ea, înfru atât, cât uitând virtutea, porni în calea rătēcirii?

Se frământă mult, cu maliția ce o apropiă a iubibilă de căderea dușmaneii. Atunci cu triumful în față vădă pe acel străin intrând la Marta, și înmediat după el veni Dărăvescu ca turbat.

— Unde-i? — strigă el servitorei din curte.

— Cine? — se înholbă ea întrebându-l.

Nenorocitul eră așa de desarangiat, glasul atât de aur, încât nu înșelă pe Elmira, că se pregătise de o scenă cum ar fi dorit din inimă ticăloșei femei.

Uitând că resbunarea nu e a omului, cu ură deslanțată sări prin alt ambit în chilia Martei, spunând ca spiritul iadului că: „Soțul ei o caută“!

Marta vădend schinteitorul triumf, fulgerată de asta veste, se zăpăci ca cel vinovat.

În apropierea pericolului cădă pe divan, ier Elmira deschidend o alta use, împinse fatalul străin în alta chilie, avend abia atâta timp spre a trage cheia la sine.

Ca bălaurul jaluzeii intră Dărăvescu, gata a omori fără sentință.

Dar cum se rușină găsind nevêsta nu lângă un înșelător, ci lângă o prietenă, pe care o asupriră așa de nedrept? Căit că dase credemend unor denunciări mersave, se rogă a-i ieră pecătosa suspiciune.

— Călcătorii de onore își primesc tot de una resplata, — dîse Marta cu privirea în jos, — se mulțămim însê Elmirei, că ne-a scăpat de râteciri care puteau sê urmeze!

Elmira pricepă indoitul înțeles și declinand ori ce îndatorire se retrase.

Cine eră acum mai al disprețului: dama cea elegantă, ori fêta pe care se aruncase umbre dubioșe?

Oh! Elmira se simțîă așa de indestulită, că învinse dorul resbunării, fiind alêsă de sorte a resplăti reul, cu bine!

Fălôsă ca la severșirea unei fapte nobile îș dîse: „Viêta pe lângă totă goletatea sa, are și momente frumoșe. Un ast-fel de moment precumpeneșce tôte, apoi fie restul vieții așa de doios ca și trecutul.“

Pentru întrêga lume nu putea sta între pârêți, cu gândurile și emoțiunile ce-o prêpădiră. Eși între ceriu și pământ, întovărășită de fidelul Hector.

Nu vêdă norii, nu vêntul încrucișat prin frunțetul înroșit al pădurei.

Eră adâncită, și nu observă până unde ajunse și că cănele o pârăsi. Se uită în giur, chemându-l de repetite ori. Voi a se întorçe, când i respunse un urlet după aceea sări și Hector, privindu-o ca și când i-ar spune ceva. Ea se aplecă neteșindu-l, și arêtându-i poteca spre casă. Intelegința lui pricepă porunca, dar urlând ierăș alergă spre o tufă îndepărtată.

Elmira șe scutură. Sinuciderile îș căutau asemenea retrageri. Totuș cunoscend têrêmul, îș inspiră curagiu plecând călêuzată de Hector.

Nimic estraordinar nu se ivi, ierba ca un covor eră necălcată, ier alunișul nici că se mișcă.

Atunci trăgend cu urechia în drepta și stânga, un gemet slab strêbătă la ea. Tresări fără voie, ier cănele începă a schiouă pe lângă tufă. Se apropiă și ea cu câte un paș și cu-o frică nu de tot neintemeiată împinse crengile și găsi un băișetel înțepenit dar cu spume la gură și abia câte odată resuflând.

Ori cum ar fi vrut sê-i ajute, nu putea din lipsa mijlôcelor. Si totuș trebuia ajutor grabnic. Il luă în brațe și cu asta povară eși la drum.

Intâia ingrigire fu a-i picură puțin vin pe buze, al deslegă din tricotel acrobatic ce atêrnau în fâșii, și a-l pune în așternut. Până la sosirea doctorului, ea privi fața lui slabă, și pleopele invênățite. Un fir de pozoman i atêrnă după grumaz la un medailon din acele forme uitate, ce se mostenesc din neam în neam. Făr a caută

de conține ceva, il puse pe mêsă, audind și pasul bêtânului medic.

Acela fu suprins preste mesură prin asta găsiere ciudată. I cercă pulsul, ascultă respirarea rară, și-i frecă membrele înțepenite.

O slabă colôre se ivi, un suspin lung, apoi sorbind vinul cald cădă ca în letargie.

— Semn bun! — dîse doctorul, — aibi însê grige, friguri rele vor urmă. Se pôte că móre, se pôte sê și scape...

Așă a și fost. Âncă în acea nôpte, după o căldură cumplită, veni delirul. Aiuria de tatăl seu, strigă mamei că nu merge cu ea, și ier gema de fôme... de chinurile funiei...

Neînțelesele buiguiri nu aveau șir, pe Elmira însê prinseră a o interesă, erau rostite în o limbă curată și alêsă. Audise de nenorociri familiare, de copii furati, acesta âncă putea fi un astfel de amărit. Aducendu-și aminte de medailon, il luă pripit, dar ori cât suci abia deschise o parte cu o șuviță de pêr negru, la cealaltă nu nimeri mecanismul. Încordată de curiositate începă a-l apêsă din tôte părțile, când sări o pênă desfăcend cadra unei iconi, ce o uimi de môrte.

— Ddeule! — murmură ea, — e nălucă ori în adevêr e Severin, idolul juniei mele? Dar de eră icôna lui, cum ajunse la acest copil, remas a unei trupe de comedianți? Unde eră el, și unde soția lui?

O cetă i se puse ca un nor. Lângă patul băișetelului cuprins de friguri, cercă espicarea enigmei. Unele trăsuri corespundeau cu ale lui Severin; fruntea avea tot acea boltire nobilă, și ochii espresia visionară.

Nu eră altcum, pécatele părinților se espiau prin copil!

Oh! de ar fi putut tăcuta nôpte spune, ce gânduri a avut Elmira, cum i recoriă buzele aprinse, și cum se rogă lui Ddeu sê dârnuiescă viêtă acestui copil?!

Cum tremură figura ei întrêgă când în alucinările selbatice strigă pe tatăl seu, apoi ștergendu-i sudorea îș punea brațul după grumașul ei, șoptind: „tată, tată! de ce m'ai lăsat?“

Plânga lângă el, și se rogă sfinților sê-l scape.

Dar au trecut șese sêptemâni până se potoli delirul, lăsând urmele unei slăbețe scheletice.

În totă durata bôlei, Elmira nu se îndură a-l pârăsi nici pe o clipă. Corespondințe și lucruri stăteau începute, dar neisprăvite. Atunci doctorul i aduse un jurnal din capitală, în care un părinte îș căută fiul, descriindu-l așa, cât se potrivea de minune cu micul lor pacient.

Elmira nu rogă indeseert a încunoșciință pe nenorocitul tată, doctorul eră adevêrat prieten al omenimei pătimașe, și pătît din destul spre a ghici că de acest copil se lęgă o istorie întrêgă.

La opt zile încheiate opri o trăsură înaintea locuinței.

— E tata! — iubilă fetița Liei, alergând spre Elmira ce eși în ambit.

— Nu e drăguță! — respunsea ea, când un bărbat plecat se presintă ca nenorocitul părinte ce-ș caută fiul.

Îndată il conduse lângă patul copilului dormind, ce nu șciea, că tatăl seu picat în genunchi plânga rarele lacrimi de bărbat. Numai târșiu îș aduse aminte, că âncă nu rostise nici o vorbă nobilei femei, ce ingrigise tesaurul seu.

Ca amêtit se clătina înaintea ei, exclamând:

— Elmira, dnă! în casa dtale ne aduce sorte a ierăș la olaltă? Mi-ai scăpat mai mult decât viêtă, cum sê-ș mulțămesc?!

Mărioara.

— Viată pentru viață! — duse ea provocându-se la acea catastrofă, când el o scose din furia cailor.

El i sărută mâna cu adâncă reverință, și s'ar fi ușorat povestindu-i câte a pățit de atunci. Dar ea fără afect îl întrebă de vré să vegheze lângă fiul seu, astfel se îndepartă ea.

Inițierea ei atinse sdrobitura mai grea a peptului seu. Sub convulsivitatea unui oft șopti: „Adio dna mea! merg lângă el!”

Tăcerea nopții se aședă cu aripi de plumb. Nici câinii nu lătrau, nici buhele din turnul bisericii nu tipau.

Severin frânt se răzima de scaun, urmărind fieșcare tresărire a băiețelului adormit. În chilă vecină petrecea Elmira la ameruntele juniei, la fericiri, amăgiri și resignări.

Ca și atunci, își îngropă fața în perina tapiseriei, ca și atunci știu că acel amor nu s'a stins, nici nu a murit de multele necasuri ce-a prestat!

Numai o ușă despărțită, de avea mai multă inimă decât minte, l'ar fi iertat, dar așa tremurând își duse: „Odată am căutat fericirea, mărgininu-mi esistența pe amorea cătră el. Mi-a călcat inima, mi-a ruinat credința și-a — fugit. Ne-am mai întâlnit, nu mi-a făgăduit mult, dar nici pe acele nu le-a împlinit. Acum are alte datorințe asupra-ș, voi tăce chiar să mi se frângă inima!”

* * *

Așa trecu mai multă vreme. Emil, numele băiatului, eră scăpat prin tratarea de care îl împărtășiră, ier tatăl seu îmbucurat de present uitase nenorocirile, dar se temea de viitor.

Cum se sfârșesc toate ce au început, așa se încheiau și aste obicinuințe a vedé pe Elmira prin cuină și curte, cu fetița în brațe ori lângă băiețel seu. Cât de părăsit eră să fie după plecare când nu va mai auđi graiul ei, și ritmicu-i paș ce resună ca o armonie pentru el?

Pentru întâia oră avu Emil iertare d'a petrece în aerul tómniei. Doctorul eră cu el, ier fetița fugia după niște fluturi pistriți. În grădină tăia Elmira rodul unor curpeni de via, Severin i admiră grația mersului, ce îl răpise de atâtea ori în flórea tinereței ei.

— Dta aici, și așa isolat? — întrebă ea observându-l.

— Visam dnă! și altcum sânt datat cu singuretatea, viața întrégă mai că mi-a fost așa, — răspunse c'un amestec de amar și doioșie.

Ea îl privi ghicind, că chinuri grele i se sălășlură în suflet.

— Și dta nu-ai pe nime să-ți pórte grige, pe nime care să te înveselască? — întrebă ea după o pauză.

— O femeie bătrână imi duce economia, și Emil redat de ceriu imi va fi totă bucuria, — răspunse cu sinceritate deplină.

— Locuiești și acum în Z.?

— Da! și eram îndestulit, până nu erupseră nenorocirile. Acum firește! inclin spre misantropie...

— Odinioară nu aveai asemenea dispozițiuni.

— Adevărat! dar un abis s'a săpat între odinioară și acum. Astăzi me feresc de familie și de societăți, de când me părăsi soția...

Se întâmplase dară nenorocirea! Ea ce îl luă din specula poziției sale cinstite, i respălțise cu rușine?

— Dar cred că dta ai fost cruțată de colțul relelor, — îngână el doios. Ce fac părinții dtale, și ceialaltă cunoscuți? Vai! cum trec toate, cum se strefórmă toate! Numai dta dnă ai ramas cruțată de timp!

— Cruțată când ierna imi zace pe cap? Dar ce me numești tot dnă? — întrebă cu fetescă sfiire.

El își înălță figura, nesigur de auđise bine ori ba?

— Ne-ai uitat așa desevărsit, dle Severin, încât nu te-a mai interesat sórtea noastră? — impută ea întristată.

Oh! cu ce nădușelă bēlbătă el:

— Dna Dărăvescu mi-a spus, că te-ai măritat.

(Finea va urmă.)

Emilia Lungu.

E u g e n i a.

Ochi mai dulci, mai plini de farmec nu pot străluci în ceruri,

Inimă mai iubitore în a lumii largi misteruri,
Glas mai blând și mai poetic, un suris mai grațios,
Un păr — plete lungi — mai negru decât negrul abănos,
N'am văđut, nu ved și póte nu voi mai vedé pe lume!
Suflet ângereșc sub trupul genualului teu nume
N'a purtat nici o fință pe pământul gol, pustiu
De așa minuni divine cu graiu dulce și ochiu viu!...
Mlădiósă ca silfida și ca đina din poveste,
Pe pământ, inimei mele duci a fericirii veste,
Auđind cerésca-ți vóce pretotindenii și ori când
Cu a ângerilor harpe pintre stele resunând!...
Din a tale priviri blânde, languróșe și senine
Nasc oftările duióșe seu zimbirile divine,
A minutilor trecute depărtat de chipul teu,
Singur, și când numai ție me 'nchin ca lui Dumnezeu!
O zefir primăvăratic sbori cu gându-mi, mergi în pripă,
Smulge inima-mi, o pórta pe-a ta falnică aripă,
Pân' ce vei vedé pe draga-mi, gingaș puișor ceresc,
Și-i dă inima mea totă, tot, ce pentru ea simțesc!...

Petru V. Grigoriu.

Suvenirii și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

— Numai de-oi căpēta, s'au cam cumpērat toate, ungurii se înbulzesc cât n'ai crede.

Și în adevăr abiă am căpētat un parterre.

Atunci am avut prima ocăsiune să admir talentul acestui mare artist român. Inse aș fi dorit a-l mai vedé odată după 10 ani, ca să fac asemănare între atunci și acum.

Petrecearea mea aci a avut efectele cele mai bine-făcătore. Apa marină a influințat de minune bine. Eram mereu vesel... Dar cu cât se apropiă momentul despărțirii și plecării mele, deviniam mai reu dispus și mai tăcut. În césul despărțirii dela amicul meu Drăgescu, unde am petrecut atâte dille fericite și de cătră care am fost primit cu atata dragoste, eram atât de emoționat, încât darul graiului se părea că voiesce a me părăsi, eram tare stângaciu. La gară me petrecură mai mulți prietini între cari și un brav profesor dela liceul din Ploiești, Negoescu.

Constanța, mai repețesc și la acest loc, are mare viitor. Guvernul român, ca și ori care Român, trebuie să se țină bine în vedere și să un uite un minut însemnătatea acestui oraș atât ca port, cât cu deosebire ca baie de mare. Ce fericit ar fi acel moment când toți boiarii și toți cei iubitori de distrageri plăcute ar abdice de celele de băi străine pr. Carlsbad, Ischl, Marienbad, Garmisch, Mehadia, Borsec, Tușnad, ș. a. și ar prefera băile noastre decât le trebuiesc băi

în munți cu aer curat și reșinos, aicea sunt Carpații. Unde alți mai frumoși, mai sănătoși și mai romantice locuri decât în Carpații noștri?! De ce se nu rămân banul românesc în România și la Români, de ce se ridică Românii cu banii lor băi și orașe străine? Pentru ca se fie în loc de mulțumire și insultați precum s'a întâmplat acesta de repetite ori? Teoriile economiei naționale comandă ca fie-care bun cetățean să lucreze într-acolo cu banii românești să rămână în țară.

Dar apoi și din alte vederi, din vederi ale economiei fie-cărui om. Ce rațiune este d'ea cheltui 3—4 mii de franci la băi străine, pe când în Constanța un om poate eși cu o cheltuielă de 3—4 sute de franci la lună, ma chiar și mai cu puțin cu 220—250 franci la lună.

O dorință aș mai ave să spun la acest loc, apoi terminiez cu acest capitol.

Starea Dobrogei până la predarea ei României se vede, că nu a favorit jidanilor a se coloniza precum s'a întâmplat acesta d. e. în România și cu deosebire în Moldova. În întreaga Dobrogea nu se vor fi aflând decât cam o mie de ovrei. După ce a devenit Dobrogea în mâinile Românilor, după ce constituțiunea României este una din cele mai liberale, me tem că în scurtă vreme va fi inundată astfel de acești oameni-paraziți, încât va fi a doua Moldova, de nu chiar o Galție. Guvernul deci ar trebui să fie cu multă băgare de seamă, cu multă rigore. Guvernul trebuie să iee toate măsurile cele mai energice contra impoporării Dobrogei cu fii de a lui Israel.

Vntorul Dobrogei este condiționat ca să nu se permită ovreilor a se incuba aci.

XXXVII.

Când am sosit la Cernavoda, eră pră de vreme, mai aveam să așteptăm până la sosirea vaporului aproape un ceas. Acest timp l'am folosit pentru a-mi înmulți cunoștințele, cu mai multe persoane; cu căpitanul de port al Lloydului austriac, Lalescu, român bănașan, cu alt funcționar tot dela Lloyd, Encescu și cu mai mulți oficiali garnisonați aci. Cu acești domni am petrecut acel timp în mod foarte plăcut. Vaporul pe care am imbarcat eră tot acela cu care am venit dela Cernavoda, „Széchenyi“, și tot acel căpitan de vapor carele își exprimă bucuria când me primi în vapor.

Când a plecat vaporul dela Cernavoda, eră seara târziu, care impregiurare me lipsi de plăcerea de a vedea ținutul pe ambele maluri ale Dunărei. Dela Cernavoda până la Brăila am avut o singură stație la „Hirsova“, un orașel mic de vr'o 2500 locuitori, carele a fost martore la multe lupte între Turci și Ruși și unde și astăzi se mai află niște ruine, ca remășiță tristă de pe un timp străvechiu când Hirsova eră o însemnată fortăreță. Însă, ca și Cernavoda, poate să aibă viitor frumos, având o poziție favorită, cu deosebire pentru comerț.

După ce am trecut dela Hirsova, noptea intinse un vîl atât de des, încât abia puteam vedea țărmurii Dunărei. Eram obosit. M'am scoborit de pe acoperiș. Cele ce am petrecut până dimineața nu vi-le povestesc, pentru că toate sunt visuri, unele mai frumoșe decât altele.

Când m'am suit pe acoperiș în dimineața dela 1 august, nu mai eram depărte de Brăila. O mulțime de catarge și catargele dela diferitele vasă ce se vedeau în portul Brailei, ne anunțau acesta. În societatea unui d. St. B. profesor la Barlad, cu care am făcut cunoștință încă pe cele dela Constanța la Cernavoda, am tras la otel Hugo.

Me va ierta iubitul cetitor, dacă înainte de a-mi

continua povestea, voi vorbi ceva mai pe larg despre Brăila.

Brăila este, după numărul populațiunii, al patrulea oraș din România. Are la 42,000 locuitori. Ier după aranjament și frumsețe îl putem pune îndată după București. Brăila este un oraș comercial de ordinul prim și este rivală cu Galați. Este situată pe un platou de 25—30 m. peste nivelul Dunărei. Stradele sunt frumoșe și largi, asemenea piațele. Dintre piațe cea mai frumoasă este a St. Michail în centrul orașului. Aceasta piață are formă de patrat și un parc frumos în centrul căruia se află biserica St. Mihail.

Interesant este cumcă toate stradele din Brăila sunt lungi dela 1000 m. până la 3200 metri și în linie obla, ier piațele în figuri geometrice de pătrat, oblong, Hexagon, semicerc, spațioșe și cu plantațiuni. Are 12 biserici dintre cari 7 românești și anume: bis. St. Michaila zidită pe ruinele unei gemie (moșee) de ducele Mihail, biserica St. Nicolai, a St. Spiridon, a St. Petru, a St. Constantin, a St. George și a St. Marie. O biserică grecască, una rom. cat., una evanghelică, o sinagogă și o biserică lipovană în care se predică rusește.

Are vre-o 14 piațe publice și o grădină publică foarte frumoasă în forma unui triunghi de vre-o 300 de metri în lungime, care în sărbători cu deosebire este indesață de public.

Brăila este reședința prefecturei județului, a sub-prefecturei, a tribunalului judecătoresc. Are o școală primarie de băieți și una de fete, un gimnasiu, mai multe pensionate pentru copii și copile; o stațiune meteorologică sub conducerea d. Dr. Hepites; 2 tipografii; o capitanie de port; o gară de fer; o poștă centrală; mai multe oteluri și o mulțime de cafenele. Are tîrg în totă sâmbăta și în 6 Decembre tîrg mare (bălcu).

În vechime a fost cetate veche. La 1475 Ștefan cel mare tăbărând asupra lui Rad, Domnul Valachiei, a ajuns la Brăila și a aprinsu-o. La 1573 Ion Domnul Moldovei o lovi cu furie și ucise pe toți Turcii din ea. La 1659 Mircea Domnul Valachiei o arse pentru a alunga pe Turci din ea. Până la 1828 a fost stăpînită de Turci, când Rușii și Românii au luat-o cu asalt derimându-i zidurile prin exploziuni cu mine. În memoria bătăliei din acest an ducele Michail a redicat un monument foarte frumos carele se păstrează cu multă îngrijire.

De și Braila a suferit mult prin resbelurile orientale, la cari totdeauna a fost în cale, a făcut progrese mari. Cine a vădut Braila înainte cu 25—30 de ani, va admira progresul ce a făcut, va sta a nu o recunoșce. Ietă ce scrie Patric O'Brien, un jurnalist irlandez, corespondinte la o foie englesă în a 1853, când eră resoiul de Crimea.

„Așa numitul oraș Brăila eră un șes mare arenos, pe care erau împrăsciate ici și colea câte o casă. Pe malul riului se află un lung șir de prevălii și magaziniuri... Afară de deșert n'am vădut nicăiri un loc așa umplut cu [pulbere]*. Se poate, că acesta iconă este încâtva esagerată, dară cu toate aceste ne procură o idee despre starea Brăilei de atunci. Ce diferență mare între Brăila de atunci și între cea de acuma! Atunci o pustie, acum un oraș în cel mai frumos stil occidental, cu case frumoșe, strade lungi și largi, impodobite cu arbori, pavate cu petri cubice. Casăle sunt de regulă numai cu un etagiu, și numai puține cu 2 și 3 etage. Căusele sunt tot acele ce sunt și la București.

Interesantă este așa numita „baltă“ ce se află din jos de Brăila și se estinde până la gura Seretului în o lungime de 12 chilom. și de o lățime la unele locuri până la 8 kilometri. Aceasta în adevăr merită numirca

Henke, Rumänien, Otto Wiegand Leipzig 1877.

ce i-s'a dat, deoarece este foarte avută în belji, ape stagnante și foarte tare espusă la inundările Dunării, peste al cărei nivel numai puțin se redică. Acest teritoriu mai întreg este acoperit cu trestie. Cu alte plante nu se pôte cultivă. Din această cauză comunicațiunile cu Galați trebuiesc să facă un ocol foarte mare, de aceea construirea lor paralel cu Dunărea este imposibilă. Când s'ar puté construi drumul de fer dealungul Dunării, s'ar câștigă la $\frac{2}{3}$ din lungimea lui.

XXXVIII.

Despre petrecerea mea la Brăila puține am de povestit, pentru că îndată în ziua 1-a am și călătorit la Măcin, unde șciam cumcă se află o vegetațiune frumoasă, unde renumitul botanic Victor de Janca a descoperit mai multe plante nouă.

Timpu l'am petrecut aci, l'am folosit pentru a cunoșce Brăila mai de aproape la ce mi-au dat mult ajutor amicii mei, I. Rusu funcționar de poștă și E. Sidor inginer la calea ferată. Timpul eră favoritor însă o căldură tropicală.

La Măcin am petrecut 2 zile în cari am recoltat plante pe malul canalului Măcin, cât și pe un platou ce se află în dosul orașelului Măcin și pe cotele muntelui ce se redică spre est dela Măcin spre Greci.

Măcinul este un oraș plin de viitor. Situațiunea lui în fața Brăilei și vecinătatea cu Galați va contribui și mai mult la înflorirea lui. Astăzi are o poporăciune de vr'o 4000 între cari majoritatea o fac Români. Măcinul este aședat pe cota unui platou în apropierea canalului numit a Măcinului. Acest orașel a avut mare însemnătate în resboiurile orientale. Pentru Turci eră unul din cele mai însemnate puncte strategice. Canalul Măcin este un braț al Dunării mai așa de mare ca și fluviul principal ce se ramnifică din jos de Hirsova respective la Gura Jalomitei și se împreună cu matricea (matca) din jos de Brăila. Atât Măcinul cât și canalul acesta au jucat un rol însemnat în resboiul din 1877—78.

Cel d'ântăiu tun ce a sunat între armata rusescă și cea turcescă a fost la Brăila și Măcin, în 22 aprilie v. 10 césuri dimineța, când cetățenii Brăilei s'au tređit dintr'una cu 5 giulele în mijlocul orașului, după cari au urmat o mulțime altele.

Cel d'ântăiu corp de armată rusescă ce a trecut Dunărea a trecut pe la Brăila și Galați sub conducerea generalului Zimmermann, după care a urmat îndată ocuparea Dobrogei și retragerea tuturor trupelor turcesci.

Trecerea s'a făcut pe la Podbași în 23 iunie.

Termurile Dunării la Brăila eră apêrat de 4 baterii artilerie rusescă, 2 din sus și 2 din jos de Brăila. Afară de aceste mai eră închisă Dunărea din sus și din jos de Brăila, precum și gura canalului Măcin prin așa numitele torpile defensive.

În canalul Măcin s'a întemplat cufundarea a 2 monitoare turcesci: Lutfi-Djelil și Hefsi-Rahman, cel d'ântăiu prin un proiectil de tun, ier al doilea prin o torpilă ofensivă.

Cred cumcă cetitorului voui face o plăcere decât la acest loc voui face o descriere mai largă despre aceste evenimente și respective voui reproduce acele descrieri din Resbelul orientale ilustrat.

Evenementul cel mai însemnat și mai îngrozitor la începutul acestui resbel s'a întimplat la 11. n. Bateriile n. VI și VII. ce erau postate la partea sudică a Brăilei au observat încă înainte de amêđi manevrând 3 năi de resbel între Măcin și Ghecet. La bateria ce

eră postată la nordul Brăilei, n. II., se află generalul comandante din Brăila Satoff și conelul Strukoff pentru a observă mișcările acelor năi. Pe la 2 ore se opriră 2 din aceste năi în canalul Măcin la distanță de 3000—3500 de pași între cari monitorul Lutfi Djelil comandat de Nehil Bey cu 5 tunuri, 200 soldați și 13 oficiri, cel mai mare vas din întregă flotila turcescă de pe Dunăre.

Precis la 2 ore se deschise focul de cătră bateria n. II. după care îndată a urmat și de cătră bateria n. I. Monitorul L. D. a remas nemișcat, vasul mai mic se trase spre malul drept. Canonada a durat $\frac{3}{4}$ de ceas, fără ca monitorul să respundă prin vreo descărătură. În fine cădă un proiectil rusesc între catargiurile vaporului.

Monitorul însă remase nemișcat. După câteva minute se vede plecând dela monitor o barcă cu 8 luntrași între cari s'a aflat și admiralul Biyuc pașa, cari au dispărut între tufișurile de salce dela lacul Măcin.

Canonada se continuă. Deodată se zări eșind din monitor un fum ce se tot îngroșă. Curând se născu o flacără ce se înalță spre ceriu ca din un vulcan. În curând totul se învălui în un fum gros carele se redică deasupra Balcanului și se amestecă cu norii. Se aude o pocnătură surdă. Urmă o detunătură grozavă prin aer. Pământul se cutremură, însă monitorul nu se vedea.

Monitorul se cufundase de tot, cu tot ce eră pe densul. Numai vârful catargului se mai vedea plutind pe apă. Fusese lovit de un granat și de o bombă în partea cea mai vulnerabilă adeca prin hornet în mașină și de aci în camera de pulvere care implută fiind de proiectile și de pulvere, s'a aprins și a produs esplosiunea și nimicirea totală a monitorului.

După această îngrozitoare catastrofă celelalte 2 vase o apucară la sănătosa lără a se cugelă ca să scape vre-o viață omenescă, ceea ce o putea face decât inarborau o flamură albă. Ajutorul generalului rusesc Sotoff sosi pré târđiu, n'a putut mântui decât un singur rănit.

Al 2 eveniment a fost aruncarea în aer a vasului cuirasat (corveta) Hefsi-Rahman, carele pe scurt s'a întemplat în modul următor:

În sêra de 13 spre 14 maiu s'a observat din Brăila cumcă monitorul cel mai mare din cele 3 vase turcesci începă să se încăldască, ceea ce făcu a se crede cumcă monitoarele turcesci sânt decise se dêrime Brăila.

Majorul român Murgescu ce eră atașat pe lângă comandatele marinei rusesci. concepuse planul încă de mult cu oficiarii de marină ruși, locotenenții Dubașoff, Șistakoff și Petrow de a atăcă monitoarele turcesci din fața Brăilei.

În 12/24, acești oficieri ș'au făcut planul și pregătirile pentru atac pe canoniera română Fulgerul, în urma cărora expediția trebuia să se compună din 4 șalupe cu vapor armate fie-care cu câte 2 torpile de atac. Dône din aceste șalupe trebuiau să atace cele 2 bastimente cuirasate, ier celelalte 2 să fie de rezervă, adeca să mêrgă în cas de neishândă a unei șalupe, ca să atace, seu să dea ajutor șalupelor de atac în cas de nenorocire. Ordinea de atac eră astfel. Șalupa română Rîndunica condusă de majorul Murgescu și locot. Dubașoff cu 10 marinari rusi eră prima șalupă de atac în contra monitorului cuirasat turc. Șalupa rusă Xenia condusă de locot. Șestakoff și Petrow cu alți 10 marinari trebuia să atace canoniera cuirasată. Celelalte 2 șalupe turcesci Albatos și Gighet conduse de aspiranții Piersci și Galle cu câte 8 marinari remase la rezervă.

Prima acțiune s'a făcut în sêra dela 12/24 la

* Resbelul orientat ilustrat de dr. A. P. Alexi și M. Pop p. 395—396, 403—406.

10 césuri cu toate 4 șalupele. Mărinarii intrară în ordinea amintită în canalul Măcin pe la Ghecet. Se mișcau cu multă atențiune și foarte încet, căci aceste șalupe nu erau anume construite pentru portare de torpile și făceau mare sgomot când mergeau iute. Abia după 4 césuri ajunse a pute vedea bastimentele turcești. „Rândunica” se află numai la depărtare de 2 metri când capătă informațiunea cumcă mașina la o șalupă nu merge bine, deci trebuiră a se rentorțe și a amâna expediția pe a doua sără.

În sara de 13, observându-se pregătirile acestor bastimente și după ce s'au examinat bine șalupele, la staruința maj. Murgescu s'a decis atacarea înainte de a se prinde de veste.

Pe la 12 césuri Rândunica plutia în fruntea celorlalte șalupe în canalul Măcinului. Ceriul se limpedise de nori, cu toate că seninul nu mulțumia pe expediționari, ei înaintară hotărâți. Mai era un kilometru până la monitorul turcesc, când sentinela inamică dede alarmă. Turcii apucară armele din toate 3 bastimentele și cu un sgomot nedescriptiver descărcară o ploie de glonțe asupra expediției.

„Rândunica” la prima giulea se repeși cu iutela cea mai mare ce putu să i-o dea mașina, prin ploia de glonțe, spre monitor (era 2 césuri 45 m.) și lovindul cu torpila, i lovi pantecele de începă să se cufunde.

Șalupa românească condusă de Murgescu, isbutise a sfărma monitorul, dar un pericol amenințator se redica asupra ei. În momentul isbirii se redica în sus o columnă gigantică de apă mestecată cu sfărământuri din monitor și cădă copleșitor asupra Rândunicei. Șalupa încărcată cu apă își perdea echilibrul.

Murgescu vedând pericolul se repeși la cârmă la prova șalupei și încurăgia pe mateloți la scoterea apei, după aceea se duse la mașină și puse în funcțiune robinetul pompei. Astfel grația sângelui rece al majorului român, șalupa începă să-și dobândescă echilibrul mergând cu mașina înapoi prin ploia de proiectile aruncate de pe celelalte bastimente turcești.

A doua șalupă, Xenia, vedând, că e cu neputință de a mai ataca canoniera, pentru care era destinată, din cauza focurilor artileriei și infanteriei turcești, se păzi și dăna asupra monitorului și-i dede o lovitură de grație. Cele două șalupe dela rezervă remaseră în urmă.

Murgescu asigurându-se despre starea Rândunicei aștepta sosirea celorlalte 3 și pe la 4 césuri demineta plecară în dărpt.

Turcii de pe vaporul Arcadion aruncară neîncetat proiectile și se încercau a o deoancora pentru a urmări șalupele.

Expediția se rentorțe fericită fără a fi pierdut vreun om și conducătorii fură primiți cu entusiasm de comandantele general al Rusiei și srbătoriți de statul major rusesc.

Meritele superioare ale maj. Murgescu și curagiul seu fură oficial recunoscute de Ruși; actul seu fu pus în ordinul de dă la totă armata.

Aceste două monitoare au ramas înecate la fundul canalului. Abia în vora anului 1880, chiar pe timpul când am trecut eu la Măcin, se pescuiau aceste monitoare fiind favoriți de împregiurarea, căci nivelul apei scăduse foarte însemnat încât o parte era la luciul apei.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Obiceiuri chineze.

Originalitatea obiceiurilor chineze oferă varietăți infinite. Este o mină ne secată de suprinde. În China

rescriptele imperiale sunt scrise cu cernelă și sunt lucruri sacre. Acest us a cernelelor roșie pentru actele oficiale este unicamente rezervat imperatorului afară de rari esceptiuni. Rescriptele seu simple acte semnate de Fiul Cerului (așa se numește imperatorul Chinei) au avut tot-dé-una o valoare ne apreciabilă în Imperiul Ceresc.

Mai înainte imperatorii chinezi nici nu luau ostenela de a semnă. Ei se mărginau a-și muia degetul arătător și cel scurt în cernelă roșă și aplicau degetele pe hârtie. Ei se ștergeu de hainele lor, cum fac școlarii ce-și murdăresc degetele de cernelă. Înnații mandarinii, membrii marelui consiliu, asemenea luaseră obiceiul de a semnă cu degetele. Cu degetul arătător muia în cernelă roșă, făceau o petă pe actele ce li se supuneau. Unii mari funcționari făceau mai mult: ei își muiau palma întregă într'un vas cu lichid roș și o turnau pe actele oficiale. Acest us afară de aceste a fost practicat de toți suveranii Orientului.

Pasiunea Chinezilor pentru autografele suveranului seu, a mandarinilor este foarte mare. Ambasadorul lui Ludovic XIV, trimis pe lângă Kang-Hi cu presente, se duse într'o demineta la palat spre a se informă de sănătatea împăratului. Oficierii coronei i aduseră un mic petec de hârtie patrat pe care era scris cu cernelă roșă: „Eu sunt bine!” Mai multe personagie chineze au oferit până la o mie livre spre a posedă acel prețios autograf.

În lipsă de autografe imperiale, amatorii scriu pe eventualiele lor semnătura roșă imperială. Se știe că eventualiul este o parte integrantă a costumului național chinez. Fie frig seu cald, ploie seu ninsore, ori ce Chinez cum trebuie ține eventualiul în mână la vizitele de ceremonie. Cea mai mare satisfacere pentru posesorul eventualiului este de a arăta întrevorbitorilor sei câteva cuvinte scrise pe eventual de o mână augustă seu ilustră. Afară de aceste Chinezii profesază pentru ori ce autografe în genere o stimă nemăsurată. Cadoul ce fie ce Chinez ține ca o glorie de a oferi este autograful seu.

Înriurirea tutunului asupra dinților.

Într'una din cele din urmă înrtuniri ale societății odontologice din Marea Britania, dl Hepburn a comunicat un memoriu privitor la înriurirea ce are tutunul asupra dinților.

Densul consideră acțiunea nicotinei ca folositoare și fumul tutunului ca putend opri alterările corupătoare ale găunoșiei în cavitățile dinților; înclină asemenea a crede că negrul depus pe dinții fumătorilor inconșigibili e format dintr'un carbune care în general se depune chiar pe locul unde apare mai adesea găunoșirea dinților și pe care de obicei nu se atinge cu peria de dinți.

Când cineva caută a rădica acest strat cu un instrument ad hoc, recunoște lesne în smaltul corupt, astfel scos, presința pulberei de tutun.

Că tutunul a contribuit în parte la acesta găunoșire a dinților nu putem tăgădui, dar credem că acesta provine mai mult din obiceiul ce au unii fumători de a (machoner) țigările, și în acest cas, acțiunea nicotinei devine foarte slabă.

Experiența celorlalți oratori a venit să conforme opiniunea dlui Hepburn; dl Oakley Coles totuși atribue găunoșirea smaltului schimbărilor de temperatură, pe când dl Arthur Underwood susține că fumul are o înriurire rea asupra gingeiilor și asupra nutrițiunii dinților.

L. C. R.

D i n B o r s e c .

Cred, că lumea mare va dori, să știe ceva despre Borsec, și cu deosebire stimabilele cetitóre.

Făcând un drum în comunele românești din marginea Moldovei, la reîntorcere având a trece chiar prin Borsec, m'am oprit o noapte și o zi.

Sesonul e deschis, oșteii curg din lumea largă și plăcerile îmbetă o lume.

În aceste zile, Borsecul îți apare ca și în presera unui bal.

Amicul și amica, cu cari încă ieri ai petrecut împreună, aci nu-i mai poți cunoște, pare că nu numai vestmintele, dar și fața li-i schimbată.

Aici întâlnesc o amică, me salută de binevenire, eu o privesc uimit.

Ieri eră încă pârliță de rațele sôrelui dela țără, și aci e albă și transformată de nu o mai cunoști.

„Afurisită viață” — am exclamat înaintând gânditor spre isvorul Kossuth, printre aleiuri îmbetătore și printre brați umbroși.

Cum nu aș fi dorit să petrec vre-o săptămână între aceste frumuseți, dar drumul meu încă e departe și trebuie să pornesc.

Kossuth-kut e poziția cea mai frumoasă și mai retrasă, deci de cărări se pierd printre brați, și unde și unde află câte un scaun, ori o paște invitatore la un moment de repaus.

Aici cântă musica demineta, aici se întâlnesc cu deosebire oșteii, aici... dar destul atâta.

Eră cam la 7 ore sêra, și eram singur și perdut în gânduri.

Depart e audia cântecul unei paserele, și în giurul meu sborau momentele cele mai dulci din viață, când Dumnezeu și lumea promițându-mi ceriul, m'au făcut să doresc visuri morganice.

Colo după stânci se audia bucinul, poeticul bucin. păstorul chieamă la tîrlă boii rătăciți prin poieni — și versul lui clatină munții și alergă departe-depart.

Oh! — mi-am dis, — ori și unde ar merge omul în lume, și ori de ce plăceri și frumuseți se fie încungiurat, el nu pôte să uite, și iubește a nu-și uita de zilele frumoase.

Suveniri, suveniri! de ce durați voi mai mult decât o clipă?!

Dar eu scriu cu totul altceva de ce mi-am propus, cer scuzele gentilelor cetitóre, pôte că bine știu și domnia lor cât e dorul de tîlhariu!

România e binișor represintată în Borsec, durere că după atâți ani de încercare, se mai află boeri cari buna oră ca principele C., numai pentru hrană și cuartir plătesc 500 fl. v. a. pe 2 luni în otelul Melik.

Êi! și apoi bîtrânii din aceste părți spun, că au fost sesonuri, în cari au ramas în Borsec dela boeri și câte 50—60 mii de galbeni.

Românii Transilvaneni cam merg pe la Sân-George și bine și fac, trebuie încungiurate acele băi, unde viața e românească, unde petrecerile sînt inocente și de unde omul pôte să ducă suveniri dulci și neuitate.

V. B. M.

Dela băile Mehadiiei.

În 21 l. c. a sosit aici un mare caravan de literați și artiști magiari.

Erau încă sub impresiunea buneii, ba putem dice galantei și cavalerescii primiri din Turnu-Severin.

Aci fură întimpinați la pragul parcului de comitetul arangiator, în frunte cu directorul băilor. Acest din urmă li-a ținut un scurt discurs de binevenire. A răspuns Urváry, mulțămind și intonând dorința lor d'a puté aci continuă fraternizarea magiario-română inaugurată în România, respective d'a revangia pe români de simpatile ce li-au manifestat.

După acesta a binevenat în limba magiara dr. Csabatory (armean din Transilvania) pe delegațiunea română represintată prin căpitani d'artilerie Drăgoescu și Alexandrescu. Oratorul a terminat cu: „Trăiescă România, trăiescă regele ei Carol și guvernul român!” Acestuia i-a răspuns Drăgoescu în termini aleși, mulțămind de urările făcute.

La 4 ore a fost un banchet de 100 de persoane în salonul de cură. Toastele au fost: Pulszky pentru împératul și regele Francisc Iosif, ca cel mai mare mecenat al literaturii și artilor din Ungaria, pentru regina și pentru moștenitorul tronului. Apoi subst. de comite supr. Pattjansky pentru literații și artiștii magiari. Advocatul Tintorescu din Turnu-Severin în limba francesă pentru durabilitatea înfrățirii române-magiare. Erödy franțuzește pentru prosperarea României. Kovács adv. din Budapesta pentru eterna aliare a magiarilor cu bravii învingători dela Plevna. Acest toast l'a repetat în limba română Weisz redactorul „Resboiului”. Radulescu adv. din Pitești pentru aliarea română-magiara contra dușmanului comun.

La sfîrșitul mesei fie-care ôspe ș-a plătit socotela. În Turnu-Severin guvernul și municipiul a plătit mēsa, spesind 5000 de franci.

Sêra a fost mare concert și bal. La concert au figurat ca debutanți: Feleky cu o declamațiune ocașională, Mme Feleky cu o declamațiune elegică, Odry bariton-bas, Maletzky bariton-tenor, dna Saxlehner contra-alto și dna Maletzky soprană, toți membri teatrului național din Budapesta, au cântat. Siposs a cântat la pian, Kristinkovich și Petyko duet în violin și pian. În fine Solymossy au cântat câteva cuplete comico-satirice ungurești și românești. Sala n'a fost decând e zidită așa de îndesuită de public român și străin. Ungurii au dus suveniri fôrte plăcute. Nu știu cum vor fi lăsat pe români.

Băile sînt pline de ôspeți. A ajuns cifra de 3000. Camere nu se mai capetă decât decă se prenumără. Între ôspeți aci se află generalul Calinescu, Racovița fostul ministru. Ambasadorii Germaniei și al Belgiei, principesa Searlat Ghica. Se așteptă să sosescă ministrul Chițu și alte notabilități.

Resultatul înfrățirii este, că cel puțin în sesonul acesta nu sînt frecări internaționale, de aceea cetitorilor cari iubesc chronicele scândaloșe și sensaționale, nu le pot servi cu amenunte de dueluri etc.

Sê spereze în anii viitori!

Balneofil.

E c h o .

Când Mayerbeer a murit, compositorul Ioachim Raff, care locuia atunci la Paris, făcu un marș funebru, pe care merse sê-l cânte la Passy inaintea lui Rossini.

— E bine, cum ți se pare? — întrebă Raff pe Rossini care tăcea și cugetă.

— Scumpul meu, — răspuse măestrul, — cred că ar fi fost mai bine sê fi murit dta și Mayerbeer sê-ți fi compus marșul.

*

Domnul I. are un croitor nesuferit când este vorba de parale. Este un creditor neîndurat.

Într-o zi, tocmai când dl I se dedea jos din pat, croitorul se ivește:

— Dă-mi paralele ce-mi datorești.

— N'am.

— Lasă, că am să te fac eu să găsești, — i răspunde croitorul amenințându-l.

— Apoi acesta vreu și eu.

*

O soție cerea divorțul la tribunal.

— Cu toate aceste bărbatul d-tale te-a iubit.

— Asta așa este, d-le președinte, numai lucrurile s'au schimbat. Înainte, când me vedea, inima-i bătea; astăzi bastonul a înlocuit inima.

*

Ion, servitorul dlui A., și-a pierdut nevêsta, de sunt trei luni, și din cauza mâhnirei petrece totă ziua în cărciumă.

Ieri, stăpânul seu îl întreabă:

— Ia ascultă, pentru ce, de când ai rămas văduv, nu mai ești din cărciumă?

— Pentru că să me mângâi, d-le.

— Ei, și cât are să ție aceasta?

— Oh, d-le, sunt nemângâiat.

*

Un vizitru care vedea cum i crește pântecul din zi în zi, se otărește a consulta un medic:

— Ai pute să-mi spui ce am în burtă?

— Deu, — răspunde medicul, după ce observă și ascultă pe bolnav, — ai puțină hidropisie.

— Ce este asta?

— Acesta înseamnă, că ai apă în burtă.

— Peste puțină, — strigă vizitru; — apoi după ce se gândi puțin:

— N'am bătut nici odată! Afurisitul de cărciumar m'a înșelat!

Măriora.

— La ilustrațiunea de pe pag. 349. —

Un cap de studiu. Un ideal poetic al unui pictor. I-a dat numele „Măriora”. Dorea a fost înamorat de cutare Mărioră. Fantasie său realitate, pictorul a avut gust bun.

Literatura și arte.

Poveștile Peleşului, noua scriere de Carmen Sylva au fost traduse în englezește de d-na Mawer, soția medicului cu acest nume. Acesta traducțiune, scrie „Bin. Publ.”, s'a pus sub presă și va apăre în curând.

Reuniunea rom. de muzică și cânt din Lugos de curând a reprezentat operele comice „Javotte” și „Micul principe” cu text românesc. Dintre diletanți, damele Elena Radulescu, Sofia Pavel, Emilia Bordan, Sofia Florescu și Letiția Georgiu, au fost mult aplaudate. Acesta notiță o scotem din diarele străine, căci între tinerii din Lugos, de sigur foarte ocupați, nu s'a găsit nimene carele să ne fi scris și nouă vr'un raport.

Nr. 4 al „Școlii Practice”, redactată de dl Vasile Petri în Năsăud, conține următoarele materii: Plan de lecțiuni pentru școlile elementare românești, continuare, de V. Petri; Grădina școlii; Tractarea Abcedarului; Examenul de veră dela școla normală din Năsăud; Ortografia Academiei Române.

Operă națională. „Românul” află, că d. Serghiade a intrat în negocieri la Milano cu un musicant celebru pentru compunerea unei opere naționale în două acte. Se spune, că acesta operă, intitulată „Haiducul,” va fi

reprezentată în stagiunea viitoare și că autorul în persoană va merge să conducă execuțiunea operii sale.

Flori de pe Carpați. Așa s'a intitulat dl Zaharie Antinescu un volum de poezii, ce a scos de sub tipar dăile trecute la Ploiești. Înainte cu câțiva ani autorul a scris mult și în foia noastră, de aceea cetitorii noștri îl cunosc bine. Cartea e înzestrată cu portretul autorului. Prețul unui exemplar 3 lei.

Gramatica Greacă de Doctor G. Zoto a eșit de sub tipar la București. Partea I. Etimologia a II. edițiune cu numeroase adaose, prețul 3 lei. Partea II. Sintaxa (sub presă.) Cartea de citire greacă partea II. cu un vocabular greco-român, cu aprobarea onor. minister al cultelor din România.

Diariistic. „Scaitul” se numește un nou diar umoristic, care a apărut la București în săptămâna trecută, promițând a eși la dăile mari. Ietă o glumă din acesta foie: „Evenimentul cel mai însemnat al săptămânei și care dă mult de vorbit cronicei scandalose a societății acționarilor vieții românești, este actul de berbantlăc comis, acum la vreme de bătrânețe, de primul nostru ministru: a lăsat d-lui pe Florica și s'a dus la Constanța.” Drept deslucire, adaugem, că Florica este via dlui Ioan Brătian, unde are obiceiul a petrece de altă-dată.

Ce e nou?

Știri personale. Dl Gr. G. Cantacuzino se numește director general al teatrelor din România în locul dlui C. Cornescu demisionat. — Dl Vasile Pop a deschis cancelărie advocațială în Aradul nou, comitatul Timișorii. — Dl Absolon Todea a început a fungă ca avocat în Câmpeni.

Adunarea din Sighetul Marmăției a Societății pentru fond de teatru român, precum anunciarăm, se va ține în dăile de 7 și 8 august st. n. și are să fie foarte numerosă. La acesta, afară de românii din Marămuș, vor participa și cei din Ugocia și Bereg, cari n'au mai luat parte la nici o adunare românească. Afară de aceste comitate, Sătmăru, Chiorul și Năsăudul încă vor da un contingent mare. Va fi dară o adunare foarte interesantă și de mare însemnătate.

Bal la Beclén. La 16 l. c. s'a ținut în comuna Beclén un bal românesc în favoarea școlii gr. cat. elementare de acolo. A participat inteligența din loc și giur, cu prevalență junimea studioasă academică, împreună cu o cunună mândră, compusă din cele mai alese floricele. Dintre aceste am cunoscut pe următoarele domnișore: Maria Tecariu din Beclén, Lucreția Oltén din Ciceu-Cristur, sororile Lup din Gherla, Marta Mureșan din Șirég, Ana Precup din Nimigia, Emilia Mureșan din Sesarma, Rafila Chifa din Brasfaleu, Lucreția Făgărașan din Teure, Irina Oprea din Chiuza, sororile Mureșan din Săn-Margita, Aurelia Deac din Ilisua, Mariți Lupan din Blaș, Berta Boga din Năsăud, Mureșan din S.-Odorheiu, ultimele în costume naționale. Începutul s'a anunțat de pe balcon cu mersul dela „Plevna”. Șirul jocurilor s'a început cu „Someșana”. „Romana” arangiată prin dnii: Sever Mureșan, studinte la pictură în München și Iuliu Moșil academicist tehnic la Viena, ambii Năsăudeni, se danță cu animositate și fu privită cu atențiune încordată, mai ales de publicul neromân. Quadrillul fu arangiat prin dnii Augustin Plaian, Malin și Alimpu Pop Retég, ambii teologi absoluti de Gherla. „Romanul” joc călușesc s'a executat cu succes escelent de dnii Ioan Botén, Ioan Ciurderén, Gavril Petri, Demian Pop, Vasiliu Rebrén, Pompeiu Făgărașan, Ioan Avram Maier. Resultatul material a fost următorul: Vinit 99 fl. spese 45 fl., deci venitul curat fu 54 fl. Observez, că dl conte Carol Bethlen a dat la dispozițiune gratuit sala de joc,

pentru care i se exprimă mulțămirea publică. Merită recunoștință comitetul arangiator, în frunte cu zelosul învățător Simeon Moldovan, și constatător din dnii Ioan Boten, Paul Salvan, Augustin Plaian, Alimpiu Pop și Mihailu Tecari. La despărțire ne-am dat parola de vedere la balul „Asociațiunii” în 27 august a. c. la Deș! — L. V. M.

Hymen. *Dr. George I. Lazariu*, avocat în Pétrea-Neamț din România, duminica trecută la 23 l. c. s-a serbat cununia în comuna Curticiu, comitatul Arad, cu domnișoara *Aurelia Bocsan*, fiica dlui Moise Bocsan, paroc și administrator protopopesc.

Adunarea gen. a reuniunii femeilor române din Selagiu se va ține în Șimleul Silvaniei la 14 august, începându-se la 10 ore înainte de miezăzi, după programa următoare: I. Președinta va deschide adunarea. II. Se va citi raportul secretariului despre activitatea comitetului. III. Se va citi raportul cassaresei despre starea cassei. IV. Se va esmite o comisiune de 5 membri pentru cercetarea raportelor de sub punctul II, III. V. Se va esmite o comisiune de 5 membri pentru conscrierea membrilor noi și pentru încasarea tacselor dela membrii vechi și noi. VI. Se vor face propuneri și se vor ține disertațiuni, aceste din urmă dacă vor fi insinuate la comitet. VII. Desbaterea relațiilor de sub punctul II, III. VIII. Abdicând secretariul actual al Reuniunii, se va face noua alegere de secretar. IX. Statorirea termenului adunării generale viitoare. X. Însărcinarea a 3 membri cu verificarea procesului verbal al acestei adunări. XI. Președinta va închide adunarea. Se aduce la cunoștință, că cu ocaziunea adunării gen. se va ține și un bal însoțit de concert. O comisiune, sub președința Rs. D. Alimpiu Barboloviciu, are a se îngriji de toate cele trebuincioase atât cu privire la buna reusire a adunării, cât și a balului și concertului. Subscriși în numele comitetului, venim a rogă pe toți cei interesați pentru prosperarea Reuniunii noastre, ca se binevoiescă a se înfățișa în număr cât de mare, și în deosebi damele încât se pôte în îmbrăcăminte nelucsuose. Din ședința comitetului, ținută la 10 iulie 1882. *Clara Maniu n. Coroian* președintă. *Vasilie Pop* secretar.

O mare serbare populară română se va ține în comuna Chiseteu din Bănat la 20 septembrie st. n. Atunci va serba corul vocal al plugarilor români de acolo iubileul de 25 ani al esistenței sale, căci acest cor este cel dintâiu între toate corurile vocale plugărești. Serbându-se tot-atunci hramul bisericeii locale, numitul cor a invitat toate corurile vocale ale plugarilor români, să se înfățișeze la acea serbare. Tot atunci se va arangia și o emulare în cântări între corurile cari se vor prezintă și se vor împărți și premii. Pân'acuma s'au inscris trei-deci și cinci de coruri vocale plugărești române. Cine n'ar ceti cu cea mai mare bucurie acest progres în cultură al poporului nostru?!

Gimnasiul din Beiuș, precum aflăm din Raportul anual ce ni s'a trimis, a avut în anul școlar espi-rat 16 profesori dimpreună cu directorul. Numărul studenților la începutul anului a fost 219; în cursul anului unul a murit, 22 s'a depărtat. Afară de 31, ceilalți au fost toți români, și anume 104 gr. or. și 84 gr. c. Inscriserile pentru viitorul an școlar se vor face la 30 și 31 aug. înainte de miezăzi, ier esamenale supletore seu corectore în aceleși zile după miezăzi. În prima septembrie „Veni Sancte” și la 2 septembrie se vor începe prelegerile. Cei ce se vor prezintă mai târziu, nu se vor primi ca studenți ordinari.

Petrecere de vără. Junimea română din câmpia Transilvaniei va arangia la 6 august st. n. o petrecere de vără, precedată de o conferință literarie, în folosul școlii române din Tēcă, unde se va ține și petrecerea.

Colecțiunea dlui Cogalnicen. Intr'unul din numerele trecute ale diarului nostru am vorbit despre faptul că statul român ar fi consimțit să cumpere colecțiunea de antichități a d-lui Michail Cogalnicenu. Monitorul oficial* de Duminecă, publică încuviuțarea pusă de Rege pe încheierea consiliului de ministri, prin care se deschide pe sēma ministerului de instricțiune, un credit extra-ordinar de 12,000 franci, cu care se plătescă numita colecțiune. Colecțiunea d-lui Cogalnicenu se compune din cronice și manuscrise, cari cuprind 22 diferite manuscrise prevădute anume în raportul comisiei însărcinate cu cercetarea lor.

Au murit: *Dr. cavaler Al. Alexandru de Zota*, un distins fiu al Bucovinei, membru ordinar al Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, membru al comitetului ei, la 18 iulie în Cernăuți. — *Constantin P. Aiudan*, protopresbiter gr. or. al Șiriei, în Cuvin la 21 iulie în etate de 38 ani.

Ghicitură de șac

de Elena Rusu.

mē	la	ce	În	ce	tern	mē	vi-
fa-	stîng	Sē	ea	Fă	na	pla-	nu
sîn	ba-	Sē	trin	e	a-	di-	bu-
mē	me-i	în	tu-	Fe	ori	af-	'mi
ge	ru	Sē	na	și	flu-	su-	mai
ce	mi-	în	ri-	ioc	la	ne	ca
al-	mē	'n	Dōm-	sîn	pa	re	Fa
la-	ne	hui	rum-	ci-	mē	Și	ci-

Se pôte deslegă după săritura calului.

Termenul de deslegare e 9 august. Ca totdeuna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apune
Dumineca	18	30	MM. Iac și Emil.	4 22	7 50
Luni	19	31	Cuv. Macrina.	4 23	7 48
Martī	20	1	(†) <i>Pror. Ilie.</i>	4 24	7 47
Mercuri	21	2	Cuv. Simion și Ioan.	4 25	7 45
Joi	22	3	† S. Maria Magdal.	4 26	7 43
Vineri	23	4	M. Trofim.	4 27	7 42
Sâmbeta	24	5	Mța Cristina.	4 30	7 40

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollōsy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.